

РЕЦЕНЗИЯ

За дисертационния труд на Румяна Стефанова “Иконичните знаци в информатиката: отношението между Интернет и графичната IT изразност” за присъждане на образователната и научна степен “доктор”

От проф.д.н. Мария Попова

Има два начина за представяне на оценката на рецензента за дисертационния труд.

Първият е традиционният, който следва негласно приетата матрица на изреждане на структурните елементи на труда, след това - представяне на оценката с нейните плюсове и минуси за всеки раздел и накрая въз основа на приносните моменти оформяне на заключение с предложение за гласуване.

Вторият начин е нетрадиционен: излизане от матрицата с определена цел. Аз ще следвам него, а моята цел е да структурирам рецензията по показатели, които показват разработката съвременна, модерна, полезна и приложима, задълбочена и прецизно изпълнена, очертаваща и определяща перспективите за бъдещи изследвания, даваща насока и възможности за приемственост в многодисциплинните проучвания в тази насока. След като се запознах с дисертацията на Румяна Стефанова, аз убедено твърдя, че тя напълно покрива изискванията на тези показатели.

И все пак не мога да избегна задължителните количествени измерители на труда. Те са: съдържание в 280 страници, 132 фигури, речник на използваните термини, списък на позоваванията от Интернет източници, обширна библиография съдържаща 51 заглавия, списък на авторските публикации, справка за приносите и приложимостта на резултатите.

Тезата в дисертацията е интердисциплинарна. Затова е обсъждана в два научни съвета – този на Югоизточноевропейския център за семиотични изследвания и този на департамент “Дизайн и архитектура”.

Изследването е мултидисциплинарно с широк обхват на методи и подходи: семиотика, компютърни науки, дизайн, лингвистика,

социология, психология, статистика чрез анкетни проучвания, графично изкуство, естетика.

Широтата на научния възглед и научните интереси на Румяна Стефанова е силно впечатляващ. Изследователската разходка от Кант до Еко настоява за ерудиция, култура на теоретичния маниер, дълбочина, прецизност, коректност както към обекта и темата, така и към процедурите на изследването.

Комуникативният модел на разработката я прави оригинална с въведените компонентни замени:

1. Реципиентът и експидиентът се заменят с многопластовите участници в социалните мрежи,
2. текстовете се заменят със синтетични графични знаци,
3. смисълът на посланията отстъпва място на значенията на иконичните и символни знаци,
4. двумерното комуникативно пространство по модела на Клод Шенън се заменя от мултидимензионното (многомерно) пространство на виртуалния глобален социум,
5. разказът на посланието в комуникацията се заменя със синтезирано уплътнено знаково съдържание, изискващо универсалност.

И така се стига до темата и проблема за иконичния изказ и степента на неговата адекватност по отношение на мисловното изразяване на смисъла.

Иконичността в графичния потребителски интерфейс е основният предмет на изследване в труда. Проучването разглежда този предмет в неговите четири важни дименсии: историчност, фактори за качественост, принципи на проектирането и изчерпателно класифицирани съставни елементи.

Семиотичният анализ на графичния интерфейс предлага нови хоризонти на теоретични обобщения, впитайки в изследването подхода на екзистенциалната семиотика.

Теоретичният анализ в дисертацията води до приложни емпирични изследвания, които изграждат връзката между проучвания предмет и социалната среда.

Установената обратна връзка “потребители – графична изразителност в Интернет” е постигната със съвременни социологични анкетни изследвания.

Постиженията на това проучване са две:

- очертаване на потребителските нагласи за начина на развитие на графичната IT изразност и
- установяване на тенденциите в развитието на графичния потребителски дизайн.

Глобалният обмен на информация чрез универсални знакови системи неминуемо се нуждае от изследвания от вида, заложен в дисертационния труд на Румяна Стефанова.

Няма да предавам подробно съдържанието и приносите на дисертацията, защото те са представени в труда и неговия автореферат, намиращи се на разположение на интересуващите се.

Авторефератът напълно представя идеите и постиженията на дисертационната работа и отговаря на всички изисквания.

Имам две препоръки:

Първата се отнася до направените класификации на знаци - изображения, графеми. В бъдеще те следва да бъдат изчистени от някои препокривания на представителствата на съответните показатели в отделните класове.

Втората е насочена към възможността в бъдеще анкетните групи да бъдат с равнопредставени анкетирани лица за всички социални групи, предвид бъдещото неизбежно превръщане на всеки от нас във виртуален потребител.

Впечатлена съм от задълбочеността и приносите на дисертацията и с убеденост предлагам на Научния съвет да присъди степента “доктор” на Румяна Стефанова.

Проф.д.н. Мария Попова